

Hướng dẫn soạn văn lớp 6 – Bài: Sông nước Cà Mau

I. Đọc - Hiểu văn bản

Câu 1 (Trang 22 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Bài văn miêu tả cảnh gì? Theo trình tự như thế nào? Dựa vào trình tự miêu tả, em hãy tìm bố cục của bài văn.

Em hãy hình dung vị trí quan sát của người miêu tả. Vị trí ấy có thuận lợi gì trong việc quan sát và miêu tả?

Trả lời:

Bài văn miêu tả cảnh sông nước Cà Mau ở cực nam của Tổ Quốc.

– Trình tự miêu tả của tác phẩm đi từ việc miêu tả chung, khái quát cảnh sông nước Cà Mau đến việc miêu tả chi tiết cảnh kênh rạch, sông ngòi tới cảnh chợ Năm Căn.

– Bố cục:

+ Đoạn 1 (từ đầu ... lặng lẽ một màu xanh đơn điệu): Cảm nhận chung về cảnh thiên nhiên, đất trời Cà Mau

+ Đoạn 2 (tiếp theo ... khói sóng ban mai): Đặc điểm về kênh rạch ở Cà Mau

+ Đoạn 3 (còn lại): Đặc tả cảnh chợ Năm Căn

– Người kể ở ngôi thứ nhất, xưng “tôi” quan sát mọi người từ vị trí người ngồi trên thuyền vì vậy mọi cảnh vật hiện ra chân thật, sinh động

– Vị trí quan sát của người trên thuyền là vị trí thuận lợi vì thế các hình ảnh miêu tả hiện ra trong bài văn như những bức tranh hài hòa màu sắc.

Câu 2 (Trang 22 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Trong đoạn văn (từ đầu đến lặng lẽ một màu xanh đơn điệu) tác giả đã diễn tả ấn tượng ban đầu bao trùm về sông nước vùng Cà Mau. Ấn tượng ấy như thế nào và được cảm nhận qua những giác quan nào?

Trả lời:

Những ấn tượng ban đầu của tác giả:

+ Kênh rạch bủa giăng chi chít như mạng nhện

+ Tất cả đều màu xanh

Hướng dẫn soạn văn lớp 6 – Bài: Sông nước Cà Mau

+ Âm thanh rì rào bất tận

+ Lặng lẽ một màu xanh đơn điệu

=> Cảm nhận bằng mọi giác quan, đặc biệt là cảm giác đơn điệu về màu xanh, về sự bất tận của rừng qua những câu kể và tả.

=> Sự choáng ngợp, thích thú của tác giả trước cảnh tượng thiên nhiên “lặng lẽ một màu xanh” của Cà Mau.

Câu 3 (Trang 22 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Qua đoạn nói về cách đặt tên cho các dòng sông, con kênh ở vùng Cà Mau, em có nhận xét gì về các địa danh ấy? Những địa danh này gợi ra đặc điểm gì về thiên nhiên vùng Cà Mau?

Trả lời:

Qua cách đặt tên cho những vùng đất, những con sông, những con rạch vùng Cà Mau cho thấy tên gọi được đặt gần gũi, giản dị, xác thực với đặc điểm tự nhiên.

Câu 4 (Trang 22 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Em hãy đọc kĩ lại đoạn văn từ Thuyền chúng tôi chèo thoát qua đến sương mù và khói sóng ban mai và trả lời các câu hỏi sau:

a) Tìm những chi tiết thể hiện sự rộng lớn, hùng vĩ của dòng sông và rừng đước.

b) Trong câu “Thuyền chúng tôi chèo thoát qua kênh Bọ Mắt, đổ ra con sông Cửa Lớn, xuôi về Năm Căn” có những động từ nào chỉ cùng một hoạt động của con thuyền? Nếu thay đổi trình tự những động từ ấy trong câu thì có ảnh hưởng gì đến nội dung được diễn đạt hay không? Nhận xét về sự chính xác và tinh tế trong cách dùng từ của tác giả ở câu này.

c) Tìm trong đoạn văn những từ miêu tả màu sắc của rừng đước và nhận xét về cách miêu tả màu sắc của tác giả.

Trả lời:

a) Những chi tiết thể hiện sự rộng lớn, hùng vĩ của con sông và rừng đước:

+ Nước đổ ra biển đêm ngày như thác

+ Con sông rộng hơn ngàn thước

+ Cây đước dựng cao ngất như hai dải trường thành

+ Cá bơi hàng đàn đen trũi nhô lên hụp xuống

Hướng dẫn soạn văn lớp 6 – Bài: Sông nước Cà Mau

b) Trong đoạn “Thuyền chúng tôi chèo thoát khỏi kênh Bọ Mắt, đổ ra con sông Cửa Lớn, xuôi về Năm Căn, có những động từ: thoát qua, đổ ra, xuôi về lần lượt chỉ hoạt động của con thuyền

+ Không nên thay đổi trật tự những từ đó trong câu bởi nó sẽ phá vỡ hành trình từ kênh ra sông rồi đổ ra dòng Năm Căn.

+ Thoát ra: diễn tả sự khó khăn mà con thuyền vượt qua phải vượt qua

+ Đổ ra: trạng thái con thuyền được dòng nước đưa ra sông lớn

+ Xuôi về: diễn tả trạng thái nhẹ nhàng, thư thái của con thuyền xuôi theo dòng nước.

c) Những từ ngữ miêu tả màu sắc của rừng đước: màu xanh lá mạ, màu xanh rêu, màu xanh chai lọ.

Câu 5 (Trang 22 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Những chi tiết, hình ảnh nào về chợ Năm Căn thể hiện được sự tấp nập, đông vui, trù phú và độc đáo của chợ vùng Cà Mau?

Trả lời:

Những chi tiết thể hiện sự đông vui, trù phú và độc đáo của chợ vùng Năm Căn:

Hướng dẫn soạn văn lớp 6 – Bài: Sông nước Cà Mau

– Túp lều lá thô sơ, những ngôi nhà gạch hai tầng, những đồng gỗ cao như núi, những cột đáy thuyền chài, những bến vịnh hà nhộn nhịp, những ngôi nhà ánh đèn măng sông chiếu rọi...

– Sự độc đáo của chợ Năm Căn: chợ họp ngay trên sông, chỉ cần cập thuyền có thể mua bán được đủ thứ tiêu dùng và ẩm thực. Đây còn là sự đông vui của người bán vải, bán rượu đến từ nhiều vùng, có nhiều giọng nói, trang phục khác nhau...

Câu 6 (Trang 22 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Qua bài văn này, em cảm nhận được gì về vùng Cà Mau cực nam của Tổ quốc?

Trả lời:

Qua cách miêu tả của tác giả, với việc sử dụng các từ ngữ tinh tế, gợi cảm, có thể cảm nhận được vẻ đẹp trù phú của vùng sông nước Cà Mau. Đó là vùng đất hoang dã, hùng vĩ với không gian sông nước mênh mông, những rừng đước bạt ngàn và có cảnh con người sinh sống tấp nập, đông vui, chân chất.

II. Soạn phần luyện tập Sông nước Cà Mau

Câu 1 – Luyện tập Sông nước Cà Mau (Trang 23 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Viết một đoạn văn trình bày cảm nhận của em về vùng Cà Mau qua bài Sông nước Cà Mau đã học.

Trả lời:

Cà Mau là mảnh đất rộng lớn, hùng vĩ, giàu sức sống hoang dã qua lăng kính của Đoàn Giỏi vùng sông nước ấy như gần ngay trước mắt người đọc bức tranh sống động mà gam màu chủ đạo là “màu xanh lặng lẽ”. Ta có thể dễ dàng bắt gặp hình ảnh những con kênh, con rạch chằng chịt còn nguyên vẻ hoang sơ, huyền bí. Theo chân tác giả xuôi dòng kênh Bọ Mắt đổ ra kênh Cửa Lớn và ra sông Năm Căn, con nước nhiệt thành “nước âm âm đổ ra biển ngày đêm như thác”, cũng vì thế mà tôm cá trù phú và đời sống của con người cũng vì thế mà ồn ào hơn.

Bên cạnh vẻ đẹp hấp dẫn của cảnh sắc thiên nhiên là cảnh cuộc sống đông vui, tấp nập của chợ Năm Căn, nét văn hóa độc đáo của người dân vùng sông nước. Tất cả được nhà văn kể và tả bằng một giọng văn lôi cuốn, hấp dẫn vừa khái quát, vừa tỉ mỉ.

Câu 2 – Luyện tập Sông nước Cà Mau (Trang 23 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Hãy kể tên một vài con sông ở quê hương em hoặc địa phương mà em đang ở, giới thiệu vắn tắt về một trong những con sông ấy.

Trả lời:

Hướng dẫn soạn văn lớp 6 – Bài: Sông nước Cà Mau

Những con sông: sông Hồng, sông Đáy, sông Cả, sông Vạc... Sông Đáy là một trong những con sông dài ở miền Bắc, nó chảy qua các tỉnh như Hà Nội, Hà Nam, Nam Định, Ninh Bình.

Sông Đáy có chiều dài khoảng 240 km với dân số trên lưu vực sông Nhuệ- sông Đáy ước tính lên tới 8200 nghìn người, mật độ trung bình đạt 1003 người/ km². Nơi đây là khu vực có dân cư, kinh tế xã hội phát triển liên tục từ lâu đời, cho tới nay vẫn là vùng kinh tế- xã hội phát triển nhất châu thổ đồng bằng sông Hồng. Hiện nay, môi trường đất nước, không khí đang rơi vào tình trạng ô nhiễm làm ảnh hưởng tới hệ sinh thái, cần có những biện pháp khắc phục.